Judikatūras krājums

TIESAS RĪKOJUMS (pirmā palāta)

2019. gada 10. janvārī*

Prejudiciāls nolēmums – Tiesvedības izbeigšana pirms sprieduma taisīšanas

Lietā C-169/18

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Court of Appeal* (Apelācijas tiesa, Īrija) iesniedza ar lēmumu, kurš pieņemts 2018. gada 23. februārī un kurš Tiesā reģistrēts 2018. gada 2. martā, tiesvedībā

Atif Mahmood,

Shabina Atif,

Mohammed Ahsan,

Mohammed Haroon,

Nik Bibi Haroon,

***Noor Habib* u.c.**

pret

Minister for Justice, Equality and Law Reform,

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], priekšsēdētāja vietniece R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*] (referente), tiesneši A. Ross [*A. Rosas*], L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*] un M. Safjans [*M. Safjan*],

ģenerāladvokāts: M. Špunars [*M. Szpunar*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– *A. Mahmood* un *S. Atif* vārdā – *U. O'Brien* un *C. Sinnott, solicitors, C. O'Dwyer, SC,* kā arī *D. Leonard, BL,*

* Tiesvedības valoda – angļu.

– *M. Ahsan* vārdā – *U. O'Brien* un *C. Sinnott*, *solicitors*, un *C. O'Dwyer*, *SC*, kā arī *S. Michael Haynes*, *barrister*,

– *M.* un *N. B. Haroon* vārdā – *S. Kirwan*, *solicitor*, *M. Lynn*, *SC*, kā arī *A. Lowry*, *BL*,

– *N. Habib* vārdā – *E. Larney*, *solicitor*, kā arī *M. Lynn*, *SC*, *A. Lowry*, *BL*,

– Īrijas vārdā – *M. Browne* un *G. Hodge*, kā arī *A. Joyce*, pārstāvji, kuriem palīdz *M. Collins*, *SC*, kā arī *S. Kingston*, *BL*,

– Vācijas valdības vārdā – *T. Henze* un *R. Kanitz*, pārstāvji,

– Apvienotās Karalistes valdības vārdā – *S. Brandon* un *R. Fadoju*, pārstāvji, kam palīdz *D. Blundell*, *barrister*,

– Eiropas Komisijas vārdā – *J. Tomkin* un *E. Montaguti*, pārstāvji,

uzklausījusi ģenerāladvokātu,

izdod šo rīkojumu.

Rīkojums

1 Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/38/EK (2004. gada 29. aprīlis) par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV 2004, L 158, 77. lpp., un labojumi – OV 2004, L 229, 35. lpp., un OV 2005, L 197, 34. lpp.), 5. panta 2. punktu.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *Atif Mahmood*, *Shabina Atif*, *Mohammed Ahsan*, *Mohammed Haroon*, *Nik Bibi Haroon*, kā arī *Noor Habib* u.c. un *Minister for Justice, Equality and Law Reform* (tieslietu, līdztiesības un tieslietu reformu ministrs, Īrija; turpmāk tekstā – "ministrs") saistībā ar *A. Mahmood*, *M. Ahsan*, *M. Haroon* un *N. Habib* ģimenes locekļu iesniegto vīzu pieteikumu apstrādes termiņu.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

3 *A. Mahmood*, *M. Ahsan*, *M. Haroon* un *N. Habib*, Lielbritānijas pilsoņi, attiecīgi 2015. gada 16. novembrī, 2016. gada 18. martā, 2015. gada 21. decembrī un 2015. gada 16. decembrī iesniedza prasības *High Court* (Augstā tiesa, Īrija) pret ministru, ņemot vērā apgalvoto kavēšanos vīzu ieceļošanai Īrijā pieteikumu apstrādē attiecībā uz viņu ģimenes locekļiem – trešo valstu, proti, Pakistānas Islāma Republikas un Afganistānas Islāma Republikas, valstspiederīgajiem.

4 Tā kā *High Court* (Augstā tiesa) minētās prasības apmierināja, ministrs iesniedza apelācijas sūdzību *Court of Appeal* (Apelācijas tiesa, Īrija), kas nolēma tās apvienot, lai izskatītu kopā.

5 *A. Mahmood* ir Apvienotās Karalistes pilsonis, kas pastāvīgi dzīvo Apvienotajā Karalistē un kopš 2013. gada ir precējies ar Pakistānas valstspiederīgo *S. Atif*. Nolūkā ceļot uz Īriju kopā ar savu sievu *A. Mahmood* 2015. gada 9. jūlijā Īrijas konsulātā Karači (Pakistāna) pieprasīja ieceļošanas vīzu savai sievai. Kopš tā laika viņi abi dzīvo Pakistānā, gaidot šī pieteikuma izskatīšanas rezultātu.

6 *M. Ahsan* ir Apvienotās Karalistes pilsonis, kas strādā Īrijā kopš 2015. gada maija. 2012. gada jūnijā viņš Pakistānā apprecējās ar *Malaika Gulshan*, kas ir Pakistānas valstspiederīgā, ar kuru viņam ir kopīgs dēls. 2015. gada 7. augustā *M. Gulshan* pārbaužu centrā Lahorā (Pakistānā) iesniedza vīzas ieceļošanai Īrijā pieteikumu sev un savam dēlam.

7 *M. Haroon* ir Apvienotās Karalistes pilsonis, kurš vada ātrās ēdināšanas uzņēmumu Īrijā un kopš 2013. gada ir precējies ar *N. B. Haroon*, Afganistānas valstspiederīgo. 2015. gada 4. jūnijā minētā sieviete Īrijā ar savu advokātu starpniecību iesniedza vīzas pieteikumu ieceļošanai šajā dalībvalstī, lai dzīvotu kopā ar savu laulāto.

8 *N. Habib* ir Lielbritānijas pilsonis, kas ir apmeties Īrijā kopš 2015. gada februāra kā pašnodarbināta persona. Dzimis 1968. gadā Afganistānā, savu pirmo sievu viņš apprecēja 1990. gadā, un šajā laulībā dzima trīs bērni. 2015. gada jūnijā Īrijas vīzu birojā Abū Dabī (Apvienotie Arābu Emirāti) tika iesniegts ieceļošanas vīzas pieteikums viņa mātei un ieceļošanas vīzu pieteikumi viņa diviem dēliem un četriem mazbērniem, ko Īrijā iesniedza viņu juridiskais pārstāvis.

9 Prasītāji pamatlietā apgalvo, ka pamatlietā aplūkotais vīzu pieteikumu apstrādes termiņš ir pretrunā Direktīvas 2004/38 5. panta 2. punkta prasībām.

10 Savukārt ministrs uzskata, pirmkārt, ka vīzu pieteikumu apstrādes termiņš nav nepamatots, jo to attaisno nepieciešamība veikt pārbaudes un kontroles, lai atklātu krāpšanu, ļaunprātīgu izmantošanu vai fiktīvas laulības. Šajā ziņā ministrs uzsvēra, ka Īrijā un Apvienotajā Karalistē pastāv noziedzīgi tīkli, kuru mērķis ir veicināt fiktīvas laulības, kā arī ienesīgi uzņēmumus, kas veicina Savienības pilsoņu ieceļošanu Īrijā ar mērķi mākslīgi radīt saistības saskaņā ar Savienības tiesību aktiem.

11 Turpinājumā ministrs uzskata, ka pamatlietā aplūkotais vīzu pieteikumu apstrādes termiņš nav nepamatots, jo to attaisno nepieciešamība veikt padziļinātas pārbaudes drošības jomā, lai novērstu teroristu uzbrukumu risku, ja attiecīgās personas ir no trešajām valstīm, kas rada īpašas bažas, kā tas ir šajā lietā.

12 Visbeidzot ministrs vērš uzmanību uz ļoti strauji palielinājušos vīzu pieteikumu skaitu, ko iesnieguši Savienības pilsoņu dzīvesbiedri, kuri atrodas šādās trešajās valstīs. Šis apjoms ir palielinājies par 1417 % laikposmā no 2013. līdz 2015. gadam, un pieteikumu skaits ir pieaudzis no 663 pieteikumiem 2013. gadā līdz 10 062 pieteikumiem 2015. gadā. Ministram šis neparedzamais pieaugums pamato vīzu pieteikumu apstrādes termiņa paildzināšanos.

13 Turklāt ministrs uzsver, ka prasītāji pamatlietā nevar atsaukties uz Direktīvas 2004/38 5. panta 2. punktu, kamēr nav veiktas pārbaudes un kontroles. Pēc viņa domām, personai, kura iesniedz vīzas pieteikumu Savienības pilsoņa ģimenes loceklim, pirms tā var atsaukties uz šo tiesību normu, ir pienākums pierādīt patiesas attiecības, kas ļautu trešās valsts valstspiederīgajam ģimenes loceklim iegūt uzturēšanās tiesības.

14 Iesniedzējtiesa uzskata, ka šis aizstāvības pamats ir noraidāms, jo patiesais jautājums ir par to, vai tādas kavēšanās ieceļošanas vīzu pieteikumu apstrādē kā pamatlietā aplūkotās veido minētās tiesību normas pārkāpumu un vai tās var pamatot ar minētajiem apstākļiem.

15 Pēc iesniedzējtiesas domām, ieceļošanas vīzas pieteikuma apstrādes kavēšanās, kas ilgst vairāk nekā divus gadus, principā veido Direktīvas 2004/38 5. panta 2. punkta pārkāpumu. Tā piedevām izsaka šaubas par to, ka šādu kavēšanos varētu attaisnot ar ministra izvirzītajiem pamatiem, uzskatot, ka, ja tas tā būtu, Eiropas Savienības likumdevējs to būtu skaidri paredzējis šajā direktīvā.

16 Turklāt iesniedzējtiesa norāda, ka pašlaik pie ministra izskatīšanā ir aptuveni 7300 ieceļošanas vīzu pieteikumi un ka tās izskatāmās lietas iznākumam būs ietekme uz ikvienu no tiem.

17 Šajos apstākļos *Court of Appeal* (Apelācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Ievērojot iespējamos pamatojumus, kas aprakstīti otrajā, trešajā un ceturtajā jautājumā, vai dalībvalsts ir pārkāpusi Direktīvas 2004/38 5. panta 2. punkta prasību izsniegt vīzu pēc iespējas drīz tādu Savienības pilsoņu laulātajiem un ģimenes locekļiem, kuri attiecīgajā dalībvalstī īsteno brīvas pārvietošanās tiesības vai plāno īstenot šīs tiesības, ja kavēšanās, apstrādājot vīzas pieteikumu, pārsniedz 12 mēnešus vai vairāk?

2) Neskarot pirmo jautājumu, vai saskaņā ar Direktīvas [2004/38] 35. pantu vai cita iemesla dēļ pamatota un tādējādi [šīs direktīvas] 5. panta 2. punktam atbilstoša ir tāda kavēšanās ar apstrādi vai cita lēmuma pieņemšanu par vīzas pieteikumu saskaņā ar 5. panta 2. punktu, kas izriet no vajadzības, it īpaši veicot padziļinātas personas datu pārbaudes, pārliecināties, ka pieteikums nav krāpniecisks vai arī nenotiek tiesību ļaunprātīga izmantošana, tostarp, ka laulība nav uzskatāma par fiktīvu?

3) Neskarot pirmo jautājumu, vai saskaņā ar Direktīvas [2004/38] 27. vai 35. pantu vai cita iemesla dēļ pamatota un tādējādi [šīs direktīvas] 5. panta 2. punktam atbilstoša ir tāda kavēšanās ar apstrādi vai lēmuma pieņemšanu par vīzas pieteikumu saskaņā ar 5. panta 2. punktu, kas izriet no vajadzības veikt rūpīgas padziļinātas personas datu un drošības pārbaudes attiecībā uz personām, kuras ierodas no atsevišķām trešajām valstīm, tāpēc ka attiecībā uz ceļotājiem no šīm trešajām valstīm pastāv īpašas ar drošību saistītas bažas?

4) Neskarot pirmo jautājumu, vai pamatota un tādējādi Direktīvas [2004/38] 5. panta 2. punktam atbilstoša ir tāda kavēšanās ar apstrādi vai lēmuma pieņemšanu par vīzas pieteikumu saskaņā ar 5. panta 2. punktu, kura izriet no pēkšņa un negaidīta šādu pieteikumu skaita pieauguma no atsevišķām trešajām valstīm, kas tiek uzskatītas par tādām, attiecībā uz kurām pastāv reālas bažas saistībā ar drošību?"

Tiesvedība Tiesā

18 Rakstveida procesa laikā Īrija norādīja, ka par pamatlietā aplūkotajiem vīzu pieteikumiem 2017. gada martā ir pieņemti lēmumi par atteikumu. Pārsūdzības attiecībā uz šiem lēmumiem tika noraidītas, proti, 2017. gada jūlijā attiecībā uz *A. Mahmood* laulāto, 2017. gada decembrī attiecībā uz *M. Ahsan* laulāto un dēlu, 2018. gada februārī attiecībā uz *M. Haroon* laulāto un 2018. gada janvārī attiecībā uz *N. Habib* māti, diviem dēliem un četriem mazbērniem.

19 Saistībā ar šo informāciju, piemērojot Tiesas Reglamenta 101. panta 1. punktu, Tiesas kanceleja 2018. gada 18. oktobra vēstulē lūdza iesniedzējtiesai norādīt Tiesai, vai pamatlietā esošā tiesvedība ir zaudējusi priekšmetu vai arī Tiesas atbilde joprojām ir nepieciešama, lai atrisinātu iesniedzējtiesas izskatāmo strīdu.

20 Ar 2018. gada 31. oktobra vēstuli iesniedzējtiesa atbildēja, ka, lai gan Tiesas atbilde nav vajadzīga prasītājiem pamatlietā, tomēr tā vēlētos uzturēt spēkā savu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, jo šāda atbilde varētu ietekmēt tūkstošus apstrādē esošo lietu.

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

21 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru LESD 267. pantā noteiktā procedūra ir Tiesas un valstu tiesu sadarbības instruments, ar kura palīdzību Tiesa valstu tiesām sniedz Savienības tiesību interpretācijas elementus, kas tām ir nepieciešami, lai atrisinātu tajās izskatāmos strīdus (rīkojums, 2017. gada 15. novembris, *Aranyosi*, C-496/16, nav publicēts, EU:C:2017:866, 22. punkts).

22 Tādējādi gan no LESD 267. panta formulējuma, gan no tā uzbūves izriet, ka prejudiciālā nolēmuma procedūras priekšnoteikums ir strīda faktiska izskatīšana, kā ietvaros valsts tiesām ir jāpieņem nolēmums, kurā var tikt ņemts vērā prejudiciālais spriedums (rīkojums, 2016. gada 3. marts, *Euro Bank*, C-537/15, nav publicēts, EU:C:2016:143, 32. punkts).

23 Proti, lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojums nav konsultatīvu atzinumu sniegšana par vispārīgiem vai hipotētiskiem jautājumiem, bet gan vajadzība efektīvi atrisināt strīdu (rīkojums, 2016. gada 3. marts, *Euro Bank*, C-537/15, nav publicēts, EU:C:2016:143, 33. punkts).

24 Šajā gadījumā no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka strīds pamatlietā bija par ministra apgalvoto kavēšanos, izskatot attiecīgos vīzu pieteikumus, un ietvēra lūgumu noteikt pēdējam minētajam pienākumu pieņemt lēmumu par šiem pieteikumiem.

25 Tā kā par visiem pamatlietā aplūkotajiem vīzu pieteikumiem tika saņemti lēmumi par atteikumu, kuri tika apstrīdēti, izmantojot tiesību aizsardzības līdzekļus, kas netika apmierināti, un tā kā iesniedzējtiesa ir precizējusi, ka Tiesas atbilde vairs nevar sniegt labumu prasītājiem pamatlietā, kā izriet no šī rīkojuma 18. un 20. punkta, pamatlieta ir zaudējusi priekšmetu un tādējādi atbilde uz uzdotajiem jautājumiem vairs nešķiet nepieciešama.

26 Tādējādi, lai gan iesniedzējtiesa – kurai principā ir jāizdara secinājumi attiecībā uz lēmumiem par atteikumu izsniegt vīzas un, it īpaši, jāsecina, vai tās lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir jāuztur spēkā, jāgroza, vai jāatsauc –, nav atsaukusi lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, šajā gadījumā ir jāatzīst, ka par minēto lūgumu nav jālemj (skat. rīkojumu, 2009. gada 24. marts, *Nationale Loterij*, C-525/06, EU:C:2009:179, 11. punkts).

Par tiesāšanās izdevumiem

27 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

Izbeigt tiesvedību lietā C-169/18 par lūgumu sniegt prejudiciālu lēmumu, ko ar 2018. gada 23. februāra lēmumu iesniedza *Court of Appeal* (Apelācijas tiesa, Īrija).

[Paraksti]